

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології,
інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	УКРАЇНСЬКА МОВА
Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки» Спеціальність: 032 «Історія та археологія» Освітньо-професійна програма: «Історія та археологія»
Викладач	БОНДАРЕНКО Ганна Семенівна – старший викладач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний телефон	+38(066) 582-00-32
E-mail:	anankan.777@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова дисципліна загальної підготовки, змістових модулів – 2. Форма контролю: іспит. Загальна кількість кредитів – 4; годин – 120; зокрема: лекції – 0 годин; практичні заняття – 64 години; самостійна робота – 56 годин. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська. Рік викладання – 2024/2025
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіка, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, за домовленістю
Пререквізити	Вивчення дисципліни «Українська мова» відбувається на основі знань, отриманих на базі повної загальної середньої освіти

1. Мета і завдання дисципліни

Мета:

- формування комунікативної компетентності студентів;
- набуття комунікативного досвіду, що сприяє розвитку креативних здібностей студентів та спонукає до самореалізації майбутніх фахівців, активізує пізнавальні інтереси, реалізує евристичні здібності як визначальні для формування професійної майстерності та конкурентоздатності сучасного фахівця;
- вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: вплив на співрозмовника за допомогою вмілого використання різноманітних мовних засобів, оволодіння культурою монологу, діалогу та полілогу; сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики і термінології свого фаху, вибір комунікативно виправданих мовних засобів, послуговування різними типами словників.

Завдання:

- сформулювати чітко і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності та особистому житті;
- забезпечити оволодіння нормами сучасної української літературної мови та усвідомлення студентами необхідності дотримання вимог культури усного й писемного мовлення;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;
- розвивати творче мислення студентів;
- сприяти формуванню уміння аналізувати різноманітну інформацію з метою вироблення власної, максимально об'єктивної точки зору на події, явища в їх історичному контексті.
- виховати повагу до української мови, до мовних традицій.
- сформулювати навички оперування фаховою термінологією, написання, редагування, наукових текстів.

2. Результати навчання

Основне завдання вивчення дисципліни – формування **компетентностей**, важливих для особистісного розвитку майбутніх фахівців.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових

досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 04. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

Під час організації освітнього процесу в Центральнотериторіальному національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf; Положення про організацію вивчення вибіркових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО <http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ <http://www.kntu.kr.ua/doc/dobro.pdf>.

4. Програма навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1			
Тема 1. Вступ. Мета, завдання та зміст навчального курсу	–	2	–
Тема 2. Поняття національної та літературної мови	–	2	–
Тема 3. Мова і держава. Мовне законодавство та мовна політика в Україні	–	2	2
Тема 4. Походження української мови. Етапи її становлення	–	2	4
Тема 5. Особливості розуміння сутності мови українськими мислителями XI – XVI ст.	–	2	2
Тема 6. Особливості розуміння сутності мови наприкінці XX – на початку XXI ст.	–	2	2
Тема 7. Сутність мови у лінгвофілософських, культурних та освітніх концепціях XIX – на початку XX ст.	–	2	2
Тема 8. Рідна мова у концепціях вітчизняних учених (І. Огієнко, М. Грушевський, В. Сімович)	–	2	2
Тема 9. Синергетична та антропокосмічна природа мови у лінгвофілософських концепціях XX ст.	–	2	2
Тема 10. Територія етносу і його мова. Національне буття та національна мова	–	2	2
Тема 11. Поняття «рідна мова» та його категоріальні ознаки	–	2	2
Тема 12. Рідна мова і національна ідентичність	–	2	2
Тема 13. Функції мови як об'єктивність існування рідної мови для етносу	–	2	2

Тема 14. Принципи і прийоми етнолінгвістики. Національно-культурний мовний компонент	–	2	2
Тема 15. Національно-культурні цінності і контекст	–	2	2
Тема 16. Етнолінгвістична культура. Етнолінгвістичні засади вивчення тексту	–	2	2
Усього годин, виділених на 1 модуль	–	32	30
Змістовий модуль 2			
Тема 1. Професійна комунікація	–	2	–
Тема 2. Риторика і мистецтво презентації	–	2	2
Тема 3. Основи культури української мови. Особливості формування мовної культури	–	2	2
Тема 4. Форми колективного обговорення професійних проблем	–	2	2
Тема 5. Поняття стилю та варіанти його визначення у лінгвостилістиці. Структура лінгвостилістики як науки: стилістика ресурсів та функціональна стилістика. Зв'язок стилістики з дисциплінами гуманітарного циклу	–	2	2
Тема 6. Категорія функціонального стилю та критерії класифікації функціональних стилів. Історія становлення функціональних стилів	–	2	2
Тема 7. Експресивні стилі. Індивідуальний функціональний стиль. Стиль викладу. Поняття лінгвістичної норми у лінгвостилістиці	–	2	–
Тема 8. Інформація як стилістичне поняття. Текст як категорія лінгвостилістики. Поняття мовного контексту (лінгвоконтексту). Типи ситуативних контекстів	–	2	2
Тема 9. Науковий стиль української мови, підстили наукового стилю та історичні інформаційні ресурси	–	2	2
Тема 10. Академічне письмо. Види наукових текстів	–	2	2
Тема 11. Вимоги до наукового тексту. Особливості наукового тексту та наукового викладу думки	–	2	–
Тема 12. Структура наукових текстів. Основні ознаки структури тексту. Типи текстових структур	–	2	2
Тема 13. Елементи тексту. Рубрикація. Переліки. Назви. Скорочення. Виділення. Числа. Дати. Одиниці вимірювання. Цитата. Епіграф. Присвята	–	2	2
Тема 14. Поняття жанру. Жанри наукового мовлення	–	2	2
Тема 15. Українська термінологія у професійному спілкуванні. Історія і сучасні проблеми української термінології. Термінологія обраного фаху.	–	2	2
Тема 16. Головні способи та прийоми реферування, конспектування, написання наукової статті	–	2	2
Усього годин, виділених на 2 модуль	–	32	26
Усього годин	–	64	56

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: перший семестр – іспит.

Рубіжний контроль успішності здобувачів вищої освіти проводиться під час проведення всіх видів аудиторних занять з усіх дисциплін в середині семестру та за тиждень до закінчення семестру.

Максимально загальна кількість балів, виділених для оцінки результатів під час одного рубіжного контролю робочою програмою навчальної дисципліни, при семестровому підсумковому контролі: у формі іспиту – складає 30 балів.

Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі іспиту становить сума балів за результатами рубіжних контролів та балів, набраних здобувачем вищої освіти при складанні семестрового іспиту. Загальна кількість балів, виділених на проведення семестрового іспиту робочою програмою навчальної дисципліни, складає 40 балів. Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти на іспиті, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною шкалою («Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно»).

Рівень знань здобувачів вищої освіти за національною шкалою відповідає таким критеріям:

«відмінно» – здобувач вищої освіти досконало засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповіді, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«добре» – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, аргументовано викладає його, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

«задовільно» – здобувач вищої освіти, в основному, володіє теоретичними знаннями з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«незадовільно» – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, наукове мислення відсутнє, практичні навички не сформовані.

Відповідність шкали оцінювання ЄКТС національній системі оцінювання в Україні та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (іспит, диференційований залік, курсова робота, проект, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
А	ВІДМІННО – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90 – 100

В	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82 – 89
С	ДОБРЕ – загалом правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74 – 81
Д	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64 – 73
Е	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60 – 63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2 (незадовільно)	Не зараховано	35 – 59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1 – 34

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ <https://kntu.kr.ua/file/content/424/polozhennia-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-v-tsnpu.pdf> (С. 27–35).

6. Рекомендована література

Основна література

1. Антоненко Давидович. Б. Як ми говоримо. Х.: Фоліо, 2024. 286 с.
2. Бацевич Ф. Духовна синергетика рідної мови : Лінгвофілософські нариси. К.: ВЦ «Академія», 2009. 192 с.
3. Васенко Л., Дубічинський В., Кринець О. Фахова українська мова. К.: ЦНЛ, 2023. 272 с.
4. Гарбар І., Гарбар А. Культура мовлення. Навчальний посібник. Миколаїв, 2023. 228 с.
5. Голоюх Л. Історія української літературної мови. Навчальний посібник. Луцьк: Надстир'я, 2021. 140 с.
6. Дворецька Ю. Помилкаріум. Моя українська правильна та вишукана. Х.: Основа, 2021. 128 с.
7. Зубков М. Норми й культура української мови. Х.: Школа, 2022. 544 с.
8. Кавун С. В. Інформаційна безпека. Навч. посібник. Харків: Вид. ХНЕУ, 2020. 352 с.
9. Луцак С., Литвиненко О. та ін. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. К.: ВСВ Медицина, 2024. 351 с.
10. [Матвійчук Т.](#), [Житар І.](#) Українська мова: теорія, вправи, тести. Навчальний посібник. – К.: Ліра-К, 2019. 452 с.
11. Микитюк О. Сучасна українська мова. Л.: Львівська політехніка, 2023. 440 с.
12. Мозговий В. Українська мова у професійному спілкуванні. К.: ЦНЛ, 2022. 592 с.
13. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови. Київ: ЦУЛ, 2022. 424 с.
14. Пасинок В. Основи культури мовлення. Навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2021. 248 с.
15. Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. М. Климчука. К.: Laugus, 2015. 400 с.
16. Сербенська О. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. Львів: Априорі, 2023. 304 с.
17. Шевчук С. Українська мова для державних службовців. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2023. 528 с.
18. Шевчук С., Лобода Т. Практикум з української мови: Модульний курс: навчальний посібник. К.: Алерта, 2020. 284 с.
19. Кацавець Р. Українська мова: усна і писемна (ділове спілкування) (за новим українським правописом). – К.: Алерта, 2020. 264 с.
20. Фізер І. Психолінгвістична теорія літератури Олександра Потебні : метакритичне дослідження. К.: КМ Academia, 1993. 111 с.

Додаткова література:

1. Антонюк Н. Українська мова: довідник мовних труднощів (з урахуванням нових змін у правописі та культурі мовлення). – К.: Грамота, 2021. 80 с.
2. Берегова Г., Предместніков О. Культура мовлення у системі професійної підготовки молоді. Монографія. – О.: Олді+, 2021. 272 с.
3. Гардах С. Мови нам на користь. К.: [Yakaboo Publishing](http://yakaboo.com.ua), 2021. 336 с.
4. Демська О. Подорож із Бад-Емса до Страсбурга. Серія «Актуальна тема». – Х.: Віват, 2024. 304 с.
5. Дмитренко О., Кохан С. Вплив англіцизмів на сучасний український молодіжний сленг. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. пр. Вип. 40. Т. 2. Вінниця: ДонНУ ім. Василя Стуса, 2020. С. 49–56.
6. Дрейчук О., Ільченко О. Мова та комунікація в аспекті глобалізації культур. *Молодий вчений*. 2023. № 1.1 (113.1). С. 10–13.
7. Дьолог О. Особливості англо-української мовної взаємодії різних типів. *Нова філологія*. 2020. Вип. 1 (80). С. 162–167.
8. Іванишин П. В. Національний спосіб розуміння в поезії Т. Шевченка, Е. Маланюка, Л. Костенко : монографія. К.: Академвидав, 2008. 392 с.
9. Кононенко В. І. Рідне слово. Підручник для шкіл із поглибленим вивченням української мови, ліцеїв, гімназій, колегіумів. К.: «Богдана», 2001. 303 с.
10. Кубрак О. Етика ділового та повсякденного спілкування. Навчальний посібник. – К.: КНУСНор, 2023. 222 с.
11. Малога Н. М. Нові стандарти українського письма. К.: Каравела, 2022. 151 с.
12. Марченко А. Англіцизми в українській мові. Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць / за заг. ред. О. Г. Шостак. К.: Талком, 2021. С. 177–180.
13. Основи академічної культури : навч. посіб. / МОН України, Чернівецький нац. університет імені Юрія Федьковича ; уклад. В. І. Докаш. 2-ге вид., доопрац. і переробл. Львів : Новий Світ-2000, 2023. 289 с.
14. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство: Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. Львів: Світ, 1994.
15. Плотницька І. М. Основи наукового мовлення. К. : Центр учбової літератури, 2022. 252 с.
16. Руденко М. Сучасний молодіжний соціолект: тенденції розвитку та характерні риси. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2022. № 58. С. 133–139.
17. Сергієнко В. О. Підходи до забезпечення інформаційної безпеки в умовах воєнного стану. Харків: Видавництво ХНУРЕ, 2023. 260 с.
18. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. К.: Знання, 2006.
19. Флемінг К. Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником. Х.: КСД, 2022. 240 с.

Інформаційні ресурси

<http://irbis-nbuv.gov.ua/> – Електронна бібліотека «УКРАЇНІКА»

<https://diasporiana.org.ua> – Електронна бібліотека.

<http://chtyvo.org.ua/> – Чтиво. Електронна бібліотека

<http://exlibris.org.ua/> – Українська електронна бібліотека

<http://lib-gw.univ.kiev.ua/> – Бібліотека ім. М. Максимовича КНУ ім. Тараса Шевченка

<http://www.history.org.ua/> – Інститут історії України НАН України
<http://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека підручників
<https://zakon.rada.gov.ua/> – Інформаційно-пошукова система «Законодавство України»
особливості.
<http://ube.nplu.org/article/> – Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Д. І. Чижевського.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної
справи.

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.